

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 8Co/49/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117203478
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8117203478.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Milana Majerníka a JUDr. Anny Kovaľovej, v právnej veci žalobkýň: 1/ R. I., rod. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. XX, XXX XX M., 2/ Z. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. 3, XXX XX M., obe zastúpené JUDr. Mgr. Zuzanou Slávikovou, rod. Fotulovou, nar. 29.07.1974, bytom Terchovská 34, 080 01 Prešov, proti žalovaným: 1/ U. T., rod. U., nar. X.X.XXXX, bytom O. 2, XXX XX M., 2/ E. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. XXX, XXX XX M., 3/ C.. P. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. trieda XX, XXX XX M., 4/ C.. D. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. XXX/XX, M., žalovaní 1/ a 3/ právne zastúpení Mgr. Ivicou Štiglitz, advokátkou so sídlom Šafárikova č. 8, 048 01 Rožňava, IČO 42 324 017, o určenie vlastníckeho práva, o odvolaniach žalovaných v 1., 3. a 4. rade proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 20C/5/2017-260 zo dňa 29. októbra 2021 v spojení s opravným uznesením č.k. 20C/5/2017-310 zo dňa 14. septembra 2022, takto jednohlasne

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok v spojení s opravným uznesením s výnimkou výroku o trovách konania a trovách znalečného.

Mení rozsudok vo výroku o trovách prvoinštančného konania tak, že žalobkyniam sa priznáva vo vzťahu ku každému zo žalovaných v 1., 2. a 3. rade náhrada trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 %.

Mení rozsudok vo výroku o trovách prvoinštančného konania medzi žalobkyňami a žalovaným v 4. rade tak, že žalobkyniam sa vo vzťahu k žalovanému v 4. rade nepriznáva náhrada trov prvoinštančného konania.

Mení rozsudok vo výroku o trovách znalečného tak, že znalcovi Ing. D. X., PhD. sa priznáva vo vzťahu ku každému zo žalovaných v 1., 2. a 3. rade nárok na náhradu trov znalečného v rozsahu 100 %.

Mení rozsudok vo výroku o trovách znaleckého medzi znalcom Ing. D. X., PhD. a žalovaným v 4. rade tak, že znalcovi Ing. D. X., PhD. sa vo vzťahu k žalovanému vo 4. rade nepriznáva náhrada trov znalečného.

Žalobkyniam sa priznáva vo vzťahu k žalovaným v 1. a 3. rade náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

Žalovanému v 4. rade sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že

„I. Súd u r č u j e, že P. U., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX, bol ku dňu smrti vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa:

1) v katastrálnom území M. a zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXX ako parcela registra „E“
- parc. č. XXX/X ako orná pôda o výmere 37 m²,
- parc. č. XXX/X ako orná pôda o výmere 6350 m²,
- parc. č. XXX/X ako orná pôda o výmere 4153 m²,
- parc. č. XXX/X ako orná pôda o výmere 3891 m²,
- parc. č. XXX ako orná pôda o výmere 25103 m²,
- parc. č. XXX ako orná pôda o výmere 9783 m²

v podiele 1/12.

2) v katastrálnom území M. a zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXX ako parcela registra „E“, parc. č. XXX/X ako trvalý trávny porast o výmere 2267 m², v podiele 1/12.

3) v katastrálnom území M. a zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXX ako parcela registra „E“, parc. č. XXX/XXX ako lesný pozemok o výmere 13486 m², v podiele 1/12.

4) v katastrálnom území M. a zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXX ako parcela registra „E“, parc. č. XXX/XXX ako lesný pozemok o výmere 306 m², v podiele 1/12.

5) v katastrálnom území M. a zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXX ako parcela registra „E“
- parc. č. XXX/X ako orná pôda o výmere 1356 m²,
- parc. č. XXX/X ako orná pôda o výmere 47 m²,
v podiele 1/12

II. Súd u r č u j e, že žalovaná 1) U. T., rod. U., nar. X.X.XXXX, žalovaný 2) E. U., nar. XX.XX.XXXX, žalovaný 3) Ing. P. U., nar. XX.XX.XXXX a žalovaný 4) Ing. D. X., nar. XX.XX.XXXX, sú vlastníkami nehnuteľností nachádzajúcich sa:

v katastrálnom území M. a zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXX ako parcela registra „E“
- parc. č. XXX/X ako orná pôda o výmere 37 m²,
- parc. č. XXX/X ako orná pôda o výmere 6350 m²,
- parc. č. XXX/X ako orná pôda o výmere 4153 m²,
- parc. č. XXX/X ako orná pôda o výmere 3891 m²,
- parc. č. XXX ako orná pôda o výmere 25103 m²,
- parc. č. XXX ako orná pôda o výmere 9783 m²

každý v podiele 1/24.

2) v katastrálnom území M. a zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXX ako parcela registra „E“, parc. č. XXX/X ako trvalý trávny porast o výmere 2267 m², každý v podiele 1/24.

3) v katastrálnom území M. a zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXX ako parcela registra „E“, parc. č. XXX/XXX ako lesný pozemok o výmere 13486 m², každý v podiele 1/24.

4) v katastrálnom území M. a zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXX ako parcela registra „E“, parc. č. XXX/XXX ako lesný pozemok o výmere 306 m², každý v podiele 1/24.

5) v katastrálnom území M. a zapísaných v katastri nehnuteľností na LV č. XXX ako parcela registra „E“
- parc. č. XXX/X ako orná pôda o výmere 1356 m²,
- parc. č. XXX/X ako orná pôda o výmere 47 m², každý v podiele 1/24.

III. Žalovaní v 1) až 4) rade sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť žalobkyniam trovy konania v rozsahu 100%, o ktorých výške bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. Žalovaní v 1) až 4) rade sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť znalcovi Ing. D.ovi X. PhD., P. 1, XXX XX B. nad Z. trovy konania za znalecké úkony v rozsahu XXX%, o ktorých výške bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

2. Okresný súd Prešov opravným uznesením č.k. 20C/5/2017-310 zo dňa 14. septembra 2022 opravil záhlavie rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 29.10.2021, č.k. 20C/5/2017-260 tak, že správne má znieť označenie žalobkyne v 2. rade Z. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom O. 3, XXX 17 M.. V ostatných častiach zostáva rozsudok nezmenený.

3. Pôvodní žalobcovia sa žalobou podanou na súde dňa 14.02.2017 domáhali, aby súd určil, že P. U., nar. XX.XX.XXXX, zomrelý XX.XX.XXXX, bol v čase smrti spoluvlastníkom pozemkov s podielom vo výške 1/12: LV č. XXX, orná pôda, parcely registra „E“ parc. č. XXX/X o výmere 37m², parc.č. XXX/X o výmere 6350 m², parc. č. XXX/X o výmere 4153 m², parc. č. XXX/X o výmere 3891 m², parc. č. XXX o výmere 25103 m², parc. č. XXX o výmere 9783 m², LV č. XXX trvalé trávne porasty, parcela registra „E“ parc. č. XXX/X o výmere 2267 m², LV č. XXX, lesná pôda, parcela registra „E“ parc. č. XXX/XXX o výmere 13486 m², LV č. XXX, lesná pôda, parcela registra „E“ parc. č. XXX/XXX o výmere 306 m², LV č. XXX, orná pôda, parcely registra „E“ parc. č. XXX/X o výmere 1356 m², parc. č. XXX/X o výmere 47 m² (ďalej aj ako „nehnutelnosti“) a žalovaní sú spoluvlastníkmi vyššie uvedených pozemkov, pričom spoluvlastnícky podiel každého zo žalovaných je 1/24.

4. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že P. U., nar. 31.07.1912, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX, počas svojho života na základe darovacej zmluvy zo dňa 28.11.1935, nadobudol spoluvlastnícky podiel 1/12 k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom tohto konania, pričom počas života nepreviedol podiel na inú osobu. Uvedené vyplýva z pozemkovo knižnej zápisnice č. XXX a XXX a zo znaleckého posudku č. X/XXXX č.l. 214 - 248 spisu), ktorý nebol stranami spochybnený. Právny predchodca žalovaných P. U., nar. XX.XX.XXXX (zomrel XX.XX.XXXX) nadobudol počas života podiely na nehnuteľnosti postupom: prvý podiel o veľkosti 1/12 v dedičskom konaní ešte ako maloletý v roku 1925, druhý podiel o veľkosti 1/12 na základe kúpnej zmluvy pod č.d.: XXXX uzavretej dňa 31.05.1935, ktorú uzavrel so svojou matkou V. U.ovou. V konaní nebolo žiadnym spôsobom preukázané, aby počas svojho života nadobudol aj tretí podiel ako tvrdili žalovaní. Zo zápisnice o predbežnom vyšetrení po nebohom P. U.ovi, nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX vyplýva, že do majetku nebohého boli zapísané okrem iných aj nehnuteľnosti pozemkovo knižnej zápisnice č. XXX a XXX pod V d, f v podiele 3/12. Podľa rozhodnutia notára predmetné nehnuteľnosti nadobudla žalovaná v 1.rade. Podľa dohody o vyrovnaní znížených dedičských podielov nehnuteľnosti nadobudli aj pôvodne žalovaní 2., 3. a Z. X.vá. Z osvedčenia o dedičstve vyplýva, že nehnuteľnosti po Z. X.vej nadobudol žalovaný 4. Je teda nepochybné, že štátny notár do majetku právneho predchodcu žalovaných zahrnul nie len jeho spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 2/12, ale aj spoluvlastnícky podiel P. U.a, nar. XX.XX.XXXX vo veľkosti 1/12. Štátny notár identifikoval vlastníctvo právneho predchodcu žalovaných zapísané v zápisnici č. XXX a č. XXX pod Bl c) a Bl d), avšak nesprávne považoval právneho predchodcu žalovaných za vlastníka aj spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 1/12 zapísaného v zápisniciach č. XXX a č. XXX pod Bl f). Uvedený spoluvlastnícky podiel patril P. U.ovi, nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX, čo vyplýva aj zo znaleckého posudku.

5. Keďže v konaní nebolo žiadnym spôsobom preukázané, aby P. U., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX, počas svojho života previedol spoluvlastnícky podiel na inú osobu a zároveň žalovaní nepreukázali, aby ich právny predchodca nadobudol tretí spoluvlastnícky podiel, súd žalobe vyhovel a určil, že P. U., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX, bol ku dňu smrti spoluvlastníkom nehnuteľnosti v podiele 1/12. Keďže bolo určené vlastnícke právo ku podielu žalovaných, pričom títo zostali spoluvlastníkmi podielu ich právneho predchodcu, súd určil, že žalovaní sú spoluvlastníkmi nehnuteľnosti v podiele 1/24, čo predstavuje podiel právneho predchodcu žalovaných 2/12 (pôvodne boli spoluvlastníkmi každý v podiele 1/16)

6. K námietke žalovaných, že im patrí ochrana podľa § 486 Občianskeho zákonníka, súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 28Cdo 2264/2009, podľa ktorého neprávnym dedičom je osoba, ktorá podľa rozhodnutia o dedičstve nadobudla majetok poručiteľa, hoci ho nemohla nadobudnúť buď vôbec, alebo v takom rozsahu, v akom ho nadobudla. Z uvedeného vyplýva, že ide o veci, ktoré poručiteľ ku dňu smrti vlastnil, teda nie o veci, ktoré v jeho vlastníctve neboli. V opačnom prípade by nešlo o nadobudnutie veci poručiteľa, ktoré boli po jeho smrti súdom prikázané

neoprávnenému dedičovi, ale išlo by o veci tretej osoby. Takúto ochranu osobe, ktorá by nadobudla vlastnícke právo k veciam nepatriacim poručiteľovi a napriek tomu boli tieto veci prejednané v rámci dedičského konania, Občiansky zákonník neposkytuje. Žalovaným teda nesvedčí ochrana podľa § 486 Občianskeho zákonníka, keď ich právny predchodca nebol vlastníkom podielu nehnuteľnosti, ktorý je predmetom tohto konania. V zmysle zásady „nemo ad alium plus iuris transfere potest, quam ipse habet“ (nikto nemôže previesť viac práv, než má sám), žalovaní a ani ich právni predchodcovia nemohli nadobudnúť vlastnícke právo k spoluvlastníckemu podielu, ktorý je predmetom tohto konania. Ak žalovaní poukazujú na svoje nerušené užívanie nehnuteľnosti po dobu 27 rokov, v konaní žalovaní nepreukázali, že žalovaní, prípadne ich právni predchodcovia predmetné nehnuteľnosti užívali. U žalovaných neboli splnené podmienky pre vydržanie.

7. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len ako „CSP“). Existencia dôvodov pre výnimočné nepriznanie náhrady trov konania v zmysle § 257 CSP zo spisu nevyplývala.

8. Pokiaľ ide o znalečné, súd znalcovi priznal trovy konania za znalecké úkony v rozsahu 100 % proti žalovaným, ktorí boli v konaní neúspešní. O výške náhrady trov konania za znalecké úkony bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

9. Proti rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaní v 1. a 3. rade z dôvodov uvedených v ust. § 365 ods. 1 písm. f) CSP (súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam) a § 365 ods. 1 písm. h) CSP (rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci).

10. Nesprávnym právnym posúdením veci je podľa žalovaných procesná vada v rozsahu aktívnej vecnej legitímácie s poukazom na nútené procesné spoločenstvo na strane žalobcov. Súd nekonal so všetkými žalobcami vzhľadom na úmrtie žalobkyne v 2. rade, U. G., rod. U.ovej, v priebehu konania, žalobkyňu vynechal a neuviedol procesných právnych nástupcov namiesto zomrelej. Zároveň žalovaným nebolo doručené uznesenie o pokračovaní v konaní po zomrelej žalobkyňi 2. a dôkaz o jej úmrtí.

11. Žalovaní 1. a 3. rade namietali nesprávny typ žaloby, určenie, že poručiteľ P. U. nar. XX.XX.XXXX, zom. XX.XX.XXXX bol ku dňu smrti vlastníkom predmetného podielu k nehnuteľnostiam. Tento typ žaloby nemôže žalobcom zabezpečiť, že budú schopní vlastnícke právo svojho predchodcu zahrnúť do dedičského konania pretože po smrti právneho predchodcu žalobcov (v roku 1966) nastala iná skutočnosť, ktorá spôsobila, že vlastnícke právo vzniklo (1988) a trvá do súčasnosti iným osobám (dobromyseľný nadobúdatelia, dediči) a výrok napadnutého rozhodnutia nie je spôsobilý privodiť ani zmenu v katastri nehnuteľnosti a zmeniť tak súčasný zápis vlastníckeho práva, ktorý svedčí žalovaným. Žalobcovia mali zvoliť žalobu s výrokom, že „nehuteľnosť patrí do dedičstva po poručiteľovi P. U.ovi (zomrel XXXX)“. Poukázali na nález Ústavného súdu SR I. ÚS 482/2013 zo dňa 11.12.2013.

12. Nesprávne právne posúdenie veci žalovaní v 1. a 3. rade namietali aj v časti záveru súdu o vydržaní predmetu sporu a to aj napriek tomu, že podľa žalovaných boli splnené podmienky vydržania. Navrhli, aby odvolací súd odvolaním napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie alternatívne, aby odvolací súd zmenil rozhodnutie tak, že žalobu zamietne a prizná žalovaným právo na náhradu trov konania.

13. Proti výroku o trovách konania a výroku o trovách konania za znalecké úkony podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný v 4. rade. Uviedol, že dňa 01.06.2018 oznámil súdu prvej inštancie, že uznáva v celom rozsahu nárok, ktorý si žalobkyne uplatnili. Na pojednávaniach sa od 1.6.2018 v predmetnej veci nezúčastňoval a mal za to, že súd pri rozhodovaní zohľadní jeho uznanie nároku žalobkyň.

14. Vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne navrhli vo vzťahu k žalovanému v 4. rade aplikáciu § 257 CSP a žalobkyňiam vo vzťahu k žalovanému v 4. rade nepriznať trovy konania a trovy znaleckého.

15. Odvolací súd v zmysle zásad ustanovení § 379, § 380 a § 381 CSP preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednáva a zistil, že odvolanie

žalovaných v 1. a 3. rade nie je opodstatnené, odvolanie žalovaného proti výroku o trovách konania a trovách znalečného v 4. rade je opodstatnené.

16. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav avšak zo zistených skutočností nebol vyvodený správny právny záver a to vo vzťahu k otázke priznania trov prvoinštančného konania a trov znalečného vo vzťahu k žalovanému v 4. rade.

17. Vo veci sa nie je možné stotožniť s odvolacou námietkou žalovaných 1. a 3. rade o nesprávnom právnom posúdení veci súdom prvej inštancie. Odvolací súd poukazuje na závery konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej právnym posúdením sa rozumie činnosť súdu, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, t. zn., že súd vyvodzuje zo skutkového zistenia, aké práva a povinnosti majú strany sporu podľa príslušného právneho predpisu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie), pričom o mylnú aplikáciu právnych predpisov ide v prípade, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny predpis, ale nesprávne ho vyložil, príp. ho na daný skutkový stav inak nesprávne aplikoval. V prejednávanej veci však k takému omylu nedošlo, keďže súd prvej inštancie dospel k správnejmu záveru o dôvodnosti uplatneného nároku žalobkyň.

18. Čo sa týka námietky nesprávneho právneho posúdenia núteného procesného spoločenstva na strane žalobcov so zreteľom na úmrtie žalobkyne v 2. rade počas konania, v tejto súvislosti je potrebné uviesť, že vecná legitímácia subjektov vychádza z hmotnoprávných predpisov a v prípade aktívnej vecnej legitímácie táto predstavuje nositeľa práv z hmotnoprávneho vzťahu a v prípade pasívnej legitímácie naopak nositeľa povinností.

19. Z uznesenia Okresného súdu M. I sp.zn. 23D/341/2019, Dnot 120/2019, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 22.11.2019 (č.l. 190 - 194 spisu) vyplýva, že po poručiťelke U. G., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX dedičmi zo zákona v III. dedičskej skupine podľa § 475 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka sú Z. R., rod. U.ová, nar. XX.XX.XXXX, sestra poručiťelky a R. I., rod. U.ová, nar. XX.XX.XXXX sestra poručiťelky (žalobkyne v 1. a 2. rade).

20. Súd prvej inštancie uznesením č.k. 20C/5/2017-198 zo dňa 09. marca 2020, právoplatným a vykonateľným dňa 16.04.2020, rozhodol tak, že pokračuje v konaní s dedičmi žalobkyne U. G., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, a to s Z. R., nar. XX.XX.XXXX a R. I., nar. XX.XX.XXXX. Uznesenie bolo súdom prvej inštancie doručené právnej zástupkyňi žalovaných v 1. a 3. rade dňa 23.03.2020 elektronicky, žalovanému v 2. rade 12.03.2020, žalovanému v 4. rade 16.04.2020 (č.l. 198 až 200 spisu). Námietka žalovaných v 1. a 3. rade o procesnej vade aktívnej vecnej legitímácie spočívajúcej v tvrdení, že súd nekonal so všetkými žalobcami je neopodstatnená.

21. Čo sa týka námietky žalovaných v 1. a 3. rade vo vzťahu k nesprávnejmu právnejmu posúdeniu veci v časti vydržania predmetu sporu žalovanými, ani s touto odvolacou námietkou nie je možné sa stotožniť.

22. Súdna prax akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá-ktorá vec patrí do dedičstva po poručiťelovi. V konaní o takýchto žalobách ide o posúdenie, či poručiťel bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiťela a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Treba dodať, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiťela, nepotvrďuje rozhodnutie o dedičstve (osvedčenie o dedičstve), že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Po smrti poručiťela môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (napríklad vydržaním); v konaní, v ktorom sa zisťuje, či určitá vec bola v čase smrti poručiťela v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné. (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. decembra 2010, sp.zn. 3Cdo 154/2010 zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 3/2011 pod č. 32.)

23. V prejednávanej veci sa žalobkyne podanou žalobou domáhali určenia, že poručiťel P. U., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, bol v čase smrti spoluvlastníkom pozemkov špecifikovaných v návrhu v podiele vo veľkosti 1/12 na základe Darovacej zmluvy zo dňa 28.11.1935, č.d. XXXX, teda ide o určenie vlastníctva poručiťela ku dňu smrti poručiťela. Súd prvej inštancie v tomto konaní mohol posudzovať len

platnosť právnych úkonov, ku ktorým došlo v čase ku dňu smrti poručiteľa (1966), nie otázku právnych skutočností (vydržania), ktoré nastali až po smrti poručiteľa.

24. Určenie, že poručiteľ bol v čase smrti spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností, nemôže vyvolať zmenu v zápise vlastníkov v katastri nehnuteľnosti. Meritórne prejednanie a určenie existencie vlastníctva prejednávaných nehnuteľností poručiteľa v čase smrti dáva len možnosť žalobkyniam si prípadne uplatniť nárok voči subjektom (žalovaným), ktorí sú vedení v katastri nehnuteľnosti ako spoluvlastníci sporných nehnuteľností, a týmto dosiahnuť zmenu svojho právneho postavenia.

25. Takýto právny záver vyplýva aj z Nálezu Ústavného súdu SR z dňa 11. decembra 2013, sp.zn. I. ÚS 482/2013, podľa ktorého „Pokiaľ podľa okresného súdu k zmene právneho postavenia sťažovateľa spočívajúcej v prípadnom zápise jeho vlastníctva v katastri nehnuteľnosti môže viesť jedine žaloba o určenie jeho vlastníckeho práva (ktorá by umožňovala aj prejudiciálny prieskum platnosti úkonov, ku ktorým došlo po smrti poručiteľa), uvedenému je nutné prisvedčiť. Avšak práve predpokladom aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľa na podanie takéhoto návrhu je meritórne posúdenie vlastníctva jeho predchodcu v namietanom konaní a osvedčenie nadobudnutia vlastníctva sťažovateľom v nesporovom dedičskom konaní, ktoré nemôže subsumovať všeobecný súd v sporovom konaní o určenie vlastníctva.“

26. Žalovaní v konaní poukázali na ust. § 486 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého kto dobromyseľne nadobudol od nepravého dediča, ktorému bolo dedičstvo potvrdené, je chránený tak, ako keby to bol nadobudol od oprávneného dediča.

27. S poukazom na ustálenú súdnu prax, že v žalobách o určenie vlastníckeho práva poručiteľa k nehnuteľnosti ku dňu smrti, nie sú významné skutočnosti, ktoré nastali po smrti poručiteľa, odvolacia námietka žalovaných v zmysle § 486 Občianskeho zákonníka je v tomto konaní právne bezvýznamná.

28. Podľa § 485 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak sa po prejednaní dedičstva zistí, že oprávneným dedičom je niekto iný, je povinný ten, kto dedičstvo nadobudol, vydať oprávnenému dedičovi majetok, ktorý z dedičstva má, podľa zásad o bezdôvodnom obohatení tak, aby nemal majetkový prospech na ujmu pravého dediča. Nepravý dedič má právo, aby mu oprávnený dedič nahradil náklady, ktoré na majetok z dedičstva vynaložil; takisto mu patria úžitky z dedičstva. Ak však vedel alebo mohol vedieť, že oprávneným dedičom je niekto iný, má právo len na náhradu nevyhnutných nákladov a je povinný oprávnenému dedičovi okrem dedičstva vydať i jeho úžitky.

29. „Dobromyseľnosť pri nadobudnutí veci od nepravého dediča v zmysle § 486 OZ musí preukázať nadobúdateľ. Nepravým dedičom je osoba, ktorá podľa rozhodnutia o dedičstve nadobudla majetok poručiteľa, hoci ho nemala nadobudnúť buď vôbec, alebo v takom rozsahu, v akom ho nadobudla. Z uvedeného vyplýva, že ide o veci, ktoré poručiteľ ku dňu smrti vlastnil; teda nie o veci, ktoré v jeho vlastníctve neboli. V opačnom prípade by nešlo o nadobudnutie vecí poručiteľa, ktoré boli po jeho smrti súdom prikázané neoprávnenému dedičovi, ale išlo by o veci tretej osoby. Takúto ochranu osobe, ktorá by nadobudla vlastnícke právo k veciam nepatriacim poručiteľovi a napriek tomu boli tieto veci prejednané v rámci dedičského konania, Občiansky zákonník neposkytuje.“ (Uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z dňa 15. marca 2011, sp.zn. 28Cdo 2264/2009)

30. Nepravým dedičom je ten, kto dedičstvo skutočne nadobudol na základe rozhodnutia súdu v konaní o dedičstve, hoci podľa dedičského práva ho nemal nadobudnúť vôbec alebo v takom rozsahu, v akom ho nadobudol. Z vykonaného dokazovania a zo znaleckého posudku vyplynulo, že právny predchodca žalovaných, poručiteľ P. U., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX ku dňu smrti nebol vlastníkom prejednávaných nehnuteľností v spoluvlastníckom podiele 3/12, ale len v spoluvlastníckom podiele 2/12. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že k prejednaniu nehnuteľností v spoluvlastníckom podiele aj 1/12, ktorú na základe darovacej zmluvy nadobudol právny predchodca žalobkyň, v dedičskom konaní po právnom predchodcovi žalovaných došlo chybou štátneho notárstva. To znamená, že poručiteľ žalovaných nebol nikdy spoluvlastníkom nehnuteľnosti v podiele 3/12, ale len 2/12. Preto nejde o nadobudnutie vecí poručiteľa, ktoré boli po jeho smrti prikázané neoprávnenému dedičovi, ale ide o veci tretej osoby (P. U.a, nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX), a preto žalovaným nepatrí ochrana v zmysle ust. § 486 Občianskeho zákonníka.

31. Odvolací súd v zmysle vyššie uvádzaných dôvodov napadnutý rozsudok v jeho vyhovujúcej časti ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

32. K odvolaniu žalovaného v 4/ rade odvolací súd uvádza nasledovné:

33. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

34. Podľa § 257 CSP, výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

35. Žalobkyne vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného v 4. rade navrhli aplikáciu ust. § 257 CSP vo vzťahu k povinnosti žalovaného v 4. rade nahradiť žalobkyniam trovy prvoinštančného konania a trovy znalečného.

36. Účelom ustanovenia § 257 CSP je umožniť súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania zavedením moderačného absolučného práva. Toto ustanovenie je výrazom skutočnosti, že tam, kde zákon nemôže byť natoľko kazuistický, aby postihol celú rozmanitosť života, právo sa dotvára sudcovským výkladom v medziach ustanovených všeobecnými podmienkami uvedenými v zákone, za splnenia ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k inému záveru o náhrade trov konania, než by plynul z použitia všeobecných zásad náhrady trov konania. Civilný sporový poriadok vyžaduje pre realizáciu tohto sudcovského moderačného práva, aby v danom prípade išlo o výnimočné okolnosti a dôvody hodné osobitného zreteľa.

37. Toto ustanovenie nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. (Pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. januára 2010, sp. zn. 2 M Cdo 17/2009)

38. Odvolací súd dospel k záveru, že aplikácia ust. § 257 CSP je dôvodná. Dôvody hodné osobitného zreteľa vo vzťahu k žalovanému v 4. rade odvolací súd videl v okolnostiach a povahe sporu.

39. V danej veci je žalovaný v 4. rade procesnou stranou podľa § 78 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého nútené spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom osobitný predpis vyžaduje pre úspech v spore účasť všetkých subjektov právneho vzťahu. O nútené procesné spoločenstvo pôjde vtedy, keď priamo zo zákona alebo z povahy veci je z hľadiska vecnej legitímácie nevyhnutné, aby v konaní vystupovalo spoločenstvo. Existencia spoločenstva je v tomto prípade vynútená hmotnoprávnou úpravou. Ak by žalobkyne namiesto núteného procesného spoločenstva žalovali len jeden subjekt, prípadne nie všetkých nútených spoločníkov, žaloba by musela byť pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie zamietnutá.

40. Žalovaný v 4. rade po oboznámení sa s obsahom žaloby a po uskutočnení pojednávania dňa 23.02.2018 a 9.4.2018 podaním doručeným súdu a žalobkyni v 1. rade uznal nárok žalobkýň (č.l. 156 spisu). K uznaniu nároku žalovaným v 4/ rade došlo pred pribratím znalca do konania (03.09.2019, č.l. 176 spisu). Súd prvej inštancie so žalovaným v 4. rade pokračoval v konaní aj po jeho uznaní nároku žalobkýň.

41. Vzhľadom na to, že žalovaný v 4. rade uznal nárok žalobkýň a nezavinil ďalšie navyšovanie trov konania, ako ani trovy znalečného, ako aj s poukazom na nútené procesné spoločenstvo a skutočnosť, že žalobkyne navrhli aplikáciu § 257 CSP vo vzťahu k žalovanému v 4. rade, odvolací súd dospel k záveru, že sú splnené podmienky pre aplikáciu § 257 CSP vo vzťahu k povinnosti nahradiť žalobkyniam trovy konania a trovy znalečného žalovaným v 4. rade.

42. Vzhľadom na hore uvedené odvolací súd v súlade s ust. § 388 CSP zmenil rozsudok v napadnutom výroku o trovách prvoinštančného konania a trovách znalečného tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti rozsudku.

43. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 odsek 1 a 2 v spojení s § 255 odsek 1 CSP tak, že v odvolacom konaní neúspešní žalovaní v 1. a 3. rade sú povinní nahradiť úspešným žalobkyniam trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

44. O trovách odvolacieho konania vo vzťahu k žalovanému v 4. rade odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, ods. 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a Čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku tak, že úspešnému žalovanému v 4. rade v odvolacom konaní trovy odvolacieho konania nepriznal. Dôvodom takého rozhodnutia je skutočnosť, že žalovanému v 4. rade trovy odvolacieho konania nevznikli, ani žiadne zo spisu nevyplývajú.

45. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).